

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ Χ. ΑΠ. ΛΑΔΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- I. Τα κρίσιμα προβλήματα του χώρου
- II. Η οργάνωση του χώρου
- III. Η επίδραση του χώρου στην οικονομική συμπεριφορά
- IV. Η παραμέληση της μεταβλητής του χώρου
- V. Η μελέτη της διάστασης του χώρου
- VI. Η οικονομική του χώρου - περιφερειακή οικονομική
- VII. Η περιφερειακή επιστήμη
- VIII. Η οικονομική γεωγραφία
- IX. Η περιφερειακή οικονομική πολιτική
- X. Η προοπτική της περιφερειακής επιστήμης

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Ι . ΤΑ ΚΡΙΣΙΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Οι κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές επηρεάζουν τον χώρο.
- Ο Χώρος έχει ποικίλα μεγέθη.
- Ποία είναι τα προβλήματα του χώρου;

1.Η Παγκοσμιοποίηση

- 1) Η χωροταξική διάσταση
- 2) Η γεωπολιτική διάσταση
- 3) Η ανάπτυξη της υψηλής τεχνολογίας
- 4) Η διαμόρφωση των τεσσάρων επιπέδων χωρικών συγκεντρώσεων:
 - Μεγάλα Διεθνή Λιμάνια
 - Διεθνή Κέντρα ευρύτερης χωρικής ζώνης
 - Περιφερειακά Κέντρα αναδυόμενης επιρροής
 - Τοπικά η πολιτικά αστικά κέντρα

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

2. Ενεργοποίηση των γεωπολιτικών μονάδων

- σύγχρονες τάσεις γεωπολιτικών αντιλήψεων και αμφισβητήσεις των εθνικών κρατών
- τα σύνορα κατέπεσαν από την διεθνοποιημένη οικονομία
- περιφερειακές αντιλήψεις, περιφερειακές συμμαχίες, υπερβάσεις των εθνικών συνόρων

3. Αστικοποίηση και χωροταξική ισορροπία

- Αστικοποίηση τάση συγκέντρωσης πληθυσμού στα κέντρα από μετακινήσεις εκ της υπαίθρου η από αλλού.
- Συγκέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων

4. Ρύπανση του Περιβάλλοντος

- Ανάπτυξη και ρύπανση. Μορφές αντιοικονομίας

5. Άλλα προβλήματα

- οι ισχυρές πιέσεις, από την πληθυσμιακή έκρηξη, από τους ενεργειακούς πόρους, από τις ισχυρές αγορές..

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

II. Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Είναι πολυεδρική
- Πάμπολλα τα γνωστικά αντικείμενα του χώρου των επιστημών της οργάνωσης και της μελέτης του χώρου.
- Η ανάλυση του χώρου πραγματοποιείται με την χρήση αυτών. Οικονομικός, Γεωγραφικός, Κοινωνικός, πολιτικός χώρος. Χαρακτηριστικά των χώρων.
- Οι διαστάσεις του χώρου πού συνδέονται με την περιφερειακή ανάπτυξη:

Η επιφάνεια

Ο τόπος

Η απόσταση

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

III. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

- Οι κοινωνικές επιστήμες και ο χώρος.
- Οικονομική Επιστήμη και οικονομικές δραστηριότητες
- Οικονομική του χώρου: Εκφάνσεις των οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα στο χώρο.
- Η αλληλεξάρτηση των κοινωνικών και οικονομικών φαινομένων. Η δυσκολία διαχωρισμού των.
- Το αξίωμα: Κάθε οικονομική δραστηριότητα εξελίσσεται μέσα στο χώρο.

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- Το αξίωμα προσδιορίζει τις τρεις μορφές οικονομικής επίδρασης του χώρου στην ανθρώπινη δραστηριότητα.
- Οι τρεις μορφές οικονομικών επιδράσεων:
 - ❑ Ο Χώρος με την μορφή του εδάφους: Στενότητα και χρήσεις, συγκεντρώσεις στο χώρο. Οι συγκρούσεις για τη χρήση της γης.
 - ❑ Ο Χώρος με την διάσταση της απόστασης.
 - ❑ Η επιλογή του τόπου εγκατάστασης
 - ❑ Ο Χώρος ως τόπος εγκατάστασης των οικονομικών δραστηριοτήτων.

**Ο Χώρος ως τόπος εγκατάστασης των οικονομικών δραστηριοτήτων :
Παραγωγικές και καταναλωτικές.**

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Οι γειτνιάσεις προκαλούν επιδράσεις του χώρου στις οικονομικές δραστηριότητες : Ανομοιογενής φύση και κατανομή στο χώρο των οικονομικών πόρων.

Το αποτέλεσμα: Ανισομερής κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων στο χώρο.

Συνθέτουν το περιφερειακό πρόβλημα που χρήζει περαιτέρω αναλύσεων.

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

IV. Η ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Η άνιση κατανομή των περιφερειακών εισοδημάτων συναρτάται από την άνιση κατανομή των πόρων στο χώρο.
- Τα δημογραφικά φαινόμενα , τα γεωγραφικά δεδομένα
- Οι διαφοροποιήσεις στον πολιτισμό κατά ενότητες και άλλα στοιχεία προσδιορίζουν εμφανέστατα τα διαφορετικά εισοδήματα στις χωρικές οντότητες.
- Η νεοκλασική θεωρία και ο χώρος: στο θέμα του ανταγωνισμού είναι ανύπαρκτη η σημασία του χώρου.

**Δεν είναι δυνατόν το κόστος μεταφοράς να μην υπολογίζεται και να θεωρούμε ότι οι πόροι είναι κατανεμημένοι στο χώρο ισόποσα.
(ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ)**

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Η μεταβλητή του χώρου και η εισαγωγή της στη νεοκλασική ανάλυση:

- Προκάλεσε σημαντικές περιπλοκές.
- Προσέθεσε ατέλειες στο μηχανισμό της αγοράς.
- Προκάλεσε συναρτησιακές σχέσεις ασυνεχείς:
που προέρχονται από την μορφολογία του εδάφους,
από τις συγκεντρώσεις ή διαχύσεις του οικονομικού
χώρου.

Οι νεοκλασικοί πίστευαν ότι ο μηχανισμός της αγοράς θα εξομαλύνει πάντοτε τις περιφερειακές ή τις διαπεριφερειακές ανισότητες με το μηχανισμό των τιμών!

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

V. Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Η εποχή μετά τον Β παγκόσμιο πόλεμο.
- Η ανάπτυξη της Οικονομικής το χώρου ως Επιστήμης.
- **Οι δύο τάσεις:** 1. αναζήτηση και ανάπτυξη μεθόδων ποσοτικών για την ανάλυση των χωροταξικών προβλημάτων. 2. Η διεπιστημονική θεώρηση της διάστασης του χώρου.
- **Τι ενισχύει επίσης τη σημασία της μελέτης της διάστασης του χώρου;**
Στη διαδικασία του προγραμματισμού :
 1. Η κλαδική κατανομή των πόρων σε όρους αποτελεσματικότητας μεταβάλλονται σε σχέση με τον χώρο.

Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- Ο βαθμός συμπληρωματικότητας μίας επένδυσης με την οικονομική και κοινωνική υποδομή μιας περιοχής είναι καθοριστικό στοιχείο για την επιτυχία του οικονομικού αποτελέσματος.
- Η περιφερειοποίηση των θεσμικών διοικητικών οντοτήτων κατέστησε αναγκαία την μελέτη της διάστασης του χώρου.
- Η εκβιομηχάνιση και οι τάσεις της και η σημασία της στη μελέτη της χωρικής διάστασης.
- Η πολιτική της Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής των Περιφερειών. Η σημασία της διάστασης του χώρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κόνσολας Ν. , «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1997.

VI. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ Χ. ΑΠ. ΛΑΔΙΑΣ

Οικονομική του
χώρου και
Περιφερειακή
Οικονομική είναι
ταυτόσημες έννοιες;

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

➔ **Perloff:** Οι περιφερειακές μελέτες διαπραγματεύονται πάρα πολλά και ιδιόμορφα αντικείμενα γι' αυτό και εμπλέκονται πολλά γνωστικά αντικείμενα.

➔ **Isard:** Πρότεινε την ομαδοποίηση των οικονομικών προβλημάτων. Αυτά οριοθετούν την Οικονομική του χώρου.

➔ **Leveber:** Ανέπτυξε ότι το κριτήριο της Γεωγραφίας προσδιορίζει την Οικονομική του χώρου.

➔ **Nource:** Αντικείμενο της, η μελέτη της χωροταξικής αναδιάρθρωσης της Οικονομίας και της Γεωγραφικής ανακατανομής των συντελεστών παραγωγής.

...συνέχεια

➔ **Duley:** μελετά την Οικονομική Επιστήμη, όλες εκείνες τις διαφοροποιήσεις και τις αλληλεξαρτήσεις των περιοχών σε ένα κόσμο άνισης κατανομής και ατελούς κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής.

➔ **Hoover:** Οικονομική του χώρου: Τι είναι, που και γιατί και συνεπώς τι;

➔ Μια σειρά ερωτημάτων προσδιορίζουν ο **Armstrong** και ο **Taylor:**

— Ποιοι παράγοντες προσδιορίζουν τα επίπεδα παραγωγής και απασχόλησης σε μια περιφέρεια;

— Γιατί μερικές περιφέρειες αναπτύσσονται γρηγορότερα από τις άλλες;

— Ποιοι παράγοντες προσδιορίζουν την ενδοπεριφερειακή μετανάστευση;

— Γιατί μερικές περιφέρειες έχουν μονίμως υψηλότερα επίπεδα ανεργίας;

...συνέχεια

➔ **Κόνσολας:** Οικονομική του Χώρου, η επιστήμη που μελετά την επίδραση της διάστασης του χώρου στις οικονομικές δραστηριότητες.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η Διάκριση των μονάδων του χώρου γίνεται σε 2 επίπεδα:

- Μικρογεωγραφικό, οι τόποι εγκατάστασης ως γεω-γραφικά σημεία ξεχωριστά του χώρου
- Μακρογεωγραφικό, το διεθνές και το εθνικό.

Οι χωροθετήσεις ονομάζονται ανάλογα με τον χαρακτήρα του χώρου ενδοπεριφερειακή- διαπεριφερειακή- περιφερειακή διάσταση.

Η Οικονομική του Χώρου χρησιμοποιεί:

- Μεθόδους ανάλυσης της Οικονομικής Επιστήμης.
- Προσαρμόζει μεθόδους ανάλυσης στις ιδιομορφίες του χώρου και δημιουργεί νέα εργαλεία ανάλυσης.

...συνέχεια

Η επιστημονική ή αναλυτική μέθοδος: σχέση αιτίας και αιτιατού.

Η περιγραφική μέθοδος: περιγράφει την οργάνωση και την λειτουργία των θεσμών και των μέτρων Πολιτικής.

Η ποσοτική μέθοδος: εκφράζεται με την στατιστική, οικονομετρία, πληροφορική κλπ.

...συνέχεια

Η οικονομική του χώρου αξιοποιεί αποτελεσματικά τη δυνατότητα δημιουργίας χωροταξικών υποδειγμάτων, **λεκτικά, διαγραμματικά** ή **μαθηματικά**.

Χρησιμοποιεί, από την Οικονομική Επιστήμη, την οριακή ανάλυση και το γραμμικό προγραμματισμό.

Από την Θεωρία της Οικονομικής ανάπτυξης χρησιμοποιεί τη **θεωρία του Διεθνούς Εμπορίου**.

Χρησιμοποιεί την ανάλυση εισροών και εκροών όπως αυτές προσαρμόζονται στην περιφερειακή ανάλυση.

Χρησιμοποιεί τα υποδείγματα έλξης.

Χρησιμοποιεί τα υποδείγματα του περιφερειακού πολλαπλασιαστή, της οικονομικής βάσης, του τύπου εγκατάστασης και της δημογραφικής ανάλυσης.

Η Οικονομική του Χώρου έχει εφαρμοσμένο κλάδο που αξιολογεί την περιφερειακή ανάλυση.

...συνέχεια

Η αξιολόγηση των περιφερειακών προγραμμάτων γίνεται:

- ❑ Με την τεχνική της ανάλυσης κόστους – οφέλους
- ❑ Με την αξιολόγηση των πολλαπλασιαστικών φαινομένων.

ΤΑ ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

- A. Ο καθορισμός και η ερμηνεία του τρόπου εγκατάστασης των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.
- B. Ο προσδιορισμός των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών στο χώρο. Διαπεριφερειακές ανταλλαγές αγαθών και συντελεστών παραγωγής.
- Γ. Ο υπολογισμός του κόστους μεταφορών και επικοινωνιών και οι επιπτώσεις του στην διάρθρωση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στο χώρο.
- Δ. Οι κυκλικές διακυμάνσεις σε περιφερειακό επίπεδο και οι διαπεριφερειακές σχέσεις εισοδήματος και απασχόλησης.
- Ε. Η οριοθέτηση και το μέγεθος των περιφερειών σε συνδυασμό με το σύστημα των περιφερειακών λογαριασμών.
- ΣΤ. Η έρευνα των παραγόντων που επηρεάζουν την ανοδική ή καθοδική τάση των ρυθμών ανάπτυξης των περιφερειών και των αποκλίσεων από τον μέσο όρο.
- Ζ. Η προστασία του περιβάλλοντος από οικονομική άποψη, η οργάνωση του χώρου για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τις συγκρούσεις των ανταγωνιζομένων στο χώρο.
- Η. Η εξέλιξη, το μέγεθος οι λειτουργίες και η κατανομή των αστικών κέντρων στη χώρα και στην περιφέρεια.

Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ (5 ΕΝΟΤΗΤΕΣ)

- 1.Μικροοικονομική του χώρου ή οικονομική του τόπου εγκατάστασης.** (Νοικοκυριά, επιχειρήσεις, βιομηχανικοί κλάδοι).
- 2.Μακροοικονομική του χώρου.** (περιφερειακή ανάλυση και πολιτική, περιφερειακή ανάλυση και προγραμματισμός).
- 3.Οικονομική των Αστικών Κέντρων ή Οικονομική των Πόλεων.** (Λειτουργία των αστικών κέντρων στο χώρο).
- 4.Οικονομική του Περιβάλλοντος.** (Αξιοποίηση και προστασία του περιβάλλοντος).
- 5.Οικονομική των Μεταφορών.** (Η Μελέτη και η έρευνα όλων των οικονομικών προβλημάτων εκείνων που συνδέονται με τις μεταφορές και τις επικοινωνίες).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κόνσολας Ν. , «Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1997.